

บทที่ 1

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานของบุคคล

ความหมายของบุคคล

- ความหมายจากรูปศัพท์

- โดยรูปศัพท์ “มนุษย์” มาจาก มน แปลว่า ใจ คิด รู้ กับคำว่า อุษย แปลว่า สูงกว่า ดีกว่า มนุษย์จึงแปลว่า “ผู้มีจิตใจสูง”

- จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. **2542** มนุษย์ คือ สัตว์ที่รู้จักใช้เหตุผล สัตว์ที่มีจิตใจสูง

- มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่นๆ คือ เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์เป็นสัตว์โลกชนิดเดียวที่มีสติปัญญา รู้จักใช้เหตุผลและมีจิตใจสูงกว่า คน ซึ่งไม่มีเหตุผลและจิตใจไม่สูงหรือมีแต่ไม่เพียงพออีกด้วย

- ความหมายทางการพัฒนาชุมชน
  - มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีลักษณะเหนือกว่าสัตว์อื่นและมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเอง กลุ่ม ชุมชน สังคมระดับต่างๆ ได้ด้วยกระบวนการพัฒนาชุมชนและเทคนิควิธีการพัฒนาชุมชน
  - สรุปได้ว่า บุคคล คือ มนุษย์แต่ละคน เป็นสัตว์ชั้นสูงที่แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ความรู้สึก สติปัญญา การดำรงชีวิตในสังคม ทักษะและศักยภาพที่มีคุณภาพ สามารถนำมาใช้พัฒนาตนเอง บุคคลอื่น ชุมชน และสังคมระดับต่างๆ ได้

การกำเนิดของจักรวาลและโลก

- บุคคลหรือมนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาลและโลก
- การกำเนิดของจักรวาลและโลกเป็นปรากฏการณ์ของธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลายาวนานมาก
- จักรวาลเกิดขึ้นจากความเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นแรงอัดและความหนาแน่นอย่างมหาศาล ต่อมาอุณหภูมิจึงของเอกภพค่อยๆเย็นลงเป็นลำดับจนเกิดเป็นอนุภาคอะตอม ธาตุและสารประกอบของสสารขนาดใหญ่ เกิดเป็นดวงดาวต่างๆ จำนวนมากมายมหาศาล

- โลกอยู่ในกาแล็กซีทางช้างเผือก แต่ชาวตะวันตกเรียกว่ากาแล็กซีทางน้ำนม
- ในกาแล็กซีทางช้างเผือกมีระบบสำคัญ คือ ระบบสุริยะ หรือระบบสุริยะจักรวาล เป็นระบบที่เกิดขึ้นจากกลุ่มก๊าซและหมอกควันที่เรียกว่า เนบิวลา ซึ่งเป็นผลจากการระเบิดของดวงดาวต่างๆ ทำให้มวลสารส่วนใหญ่กลายเป็นดวงอาทิตย์ ส่วนสสารและธาตุหนักที่เหลือก็กลายเป็นดาวเคราะห์รวมทั้งโลก ดวงจันทร์ ดาวเคราะห์น้อย อุกาบาตร และดาวหาง

การกำเนิดของสิ่งมีชีวิต

- อุณหภูมิที่พื้นผิวเปลือกโลกค่อยๆ เย็นลง ทำให้สภาพทางกายภาพของโลกประกอบด้วยดิน น้ำ และอากาศ จึงเกิดสิ่งมีชีวิต ระยะเวลาแรกเป็นสัตว์เซลล์เดียวอาศัยอยู่ในน้ำ ต่อมาได้เกิดกระบวนการวิวัฒนาการทางชีววิทยา กลายมาเป็นพวกแบคทีเรีย สาหร่าย พืชสีเขียว และสัตว์หลากหลายชนิด
- สัตว์กระดูกสันหลังที่เกิดขึ้นประเภทแรก คือ ปลา
- ประมาณ **333** ล้านปีที่ผ่านมาได้เกิดสัตว์เลื้อยคลานประเภทไดโนเสาร์ ซึ่งเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ นก รุ่นแรก ตลอดจนสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมคือ ไพรเมตส์ ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของมนุษย์

การกำเนิดของบุคคลหรือมนุษย์

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำเนิดของบุคคลหรือมนุษย์แตกต่างกันออกไปตามพื้นฐานของความเชื่อและการศึกษาค้นคว้าแบ่งเป็น
- การกำเนิดของบุคคลทางชีววิทยา
- การกำเนิดของบุคคลทางโบราณคดี
- การกำเนิดของบุคคลตามความเชื่อทางศาสนา

การกำเนิดของบุคคลทางชีววิทยา

- สิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์เกิดขึ้นในโลกเป็นครั้งแรก เมื่อประมาณ **3,600** ล้านปีที่ผ่านมา เป็นสัตว์เซลล์เดียว เกิดได้มหาสมุทรและค่อยๆ แบ่งตัวเป็นสัตว์หลายเซลล์ วิวัฒนาการจากสัตว์น้ำเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เป็นสัตว์บกแล้ววิวัฒนาการเป็นสัตว์ประเภทต่างๆ รวมทั้งมนุษย์หรือบุคคล โดยมนุษย์เกิดขึ้นบนโลกเมื่อประมาณ **1 – 2** ล้านปีที่ผ่านมาซึ่งเกิดจากไพรโทพลาซิม รวมกันเป็นเซลล์ เป็นอวัยวะต่างๆ รวมกันเป็นร่างกาย มนุษย์เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งในอาณาจักรสัตว์ จัดอยู่ในไฟลัม คอร์ดาตา เป็นสัตว์ที่มีกระดูกสันหลัง ชั้นเลือดอุ่น เลี้ยงลูกด้วยนม
- มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีลักษณะพิเศษที่สัตว์อื่น ๆ ไม่มี คือ มีสมองที่มีคุณภาพ มีมือและเท้าที่สามารถจับยึดสิ่งต่างๆ ได้คล่องแคล่ว มั่นคง สามารถสร้างสรรค์ผลงานหรือวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก มนุษย์ได้พัฒนาความสามารถของตนมาโดยลำดับ

การกำเนิดของบุคคลทางโบราณคดี

- นักโบราณคดีถือว่ามนุษย์โฮโมเซาเปียนส์เป็นจุดเริ่มต้นของการแบ่งยุคสมัยทางโบราณคดี คือ ยุคหินแบ่งออกเป็น **3** ยุค คือ
  - ยุคหินเก่า
  - ยุคหินกลาง
  - ยุคหินใหม่

- ยุคหินเก่า มีอายุประมาณ **2.5 ล้านปี – 12,000 ล้านปี** มาแล้ว เป็นช่วงยุคน้ำแข็ง เป็นยุคที่มนุษย์เก็บของป่าล่าสัตว์เป็นอาหารโดยเฉพาะสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น ช้างแมมมอธ ม้า แรด ควาย อาศัยเป็นกลุ่มขนาดเล็กประมาณ **20 – 30** คน อพยพไปตามแหล่งอาหารใช้ถ้ำและเพิงผาเป็นที่พัก ใช้ขวานมือ ใบหอก เครื่องมือใบมีด ในตอนปลายของยุครู้จักประดิษฐ์หินน้ำไม้ และลูกดอกใช้ รู้จักตกแต่งร่างกายด้วยเปลือกหอยและกระดูกสัตว์ รู้จักวาดภาพบนผนังถ้ำ

- ยุคหินกลาง มีอายุประมาณ **12,000** ล้านปี – **10,000** ล้านปีมาแล้ว เนื่องจากสภาพภูมิอากาศร้อนขึ้นทำให้น้ำแข็งละลาย ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น มนุษย์ยุคนี้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย เริ่มนำพืชมาทดลองปลูกและนำสัตว์ป่ามาเลี้ยงใช้งาน ใช้เครื่องมือหินกะเทาะขนาดเล็ก และเครื่องมือที่มีด้าม เช่น เคียว รู้จักตั้งถิ่นฐานแบบถาวร
- ยุคหินใหม่ มีอายุประมาณ **10,000** ปี – **4,000** ปีมาแล้ว เป็นยุคที่มนุษย์รู้จักการเกษตรกรรมคือการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ รู้จักใช้เครื่องมือหินขัด เช่น ครก สาก มรกการตีโลหะ รู้จักทำคันไถและใช้วัวไถนา ล้อเลื่อน การทอผ้าลินินและขนสัตว์ มีการครอบครองที่ดินและรับมรดก เริ่มนับถือเทพและเทวีหลายองค์ เป็นชุมชนเกษตรกรรมแบบถาวร เรียก การปฏิวัติเศรษฐกิจในยุคหินใหม่

การกำเนิดของบุคคลตามความเชื่อทางศาสนา

- ศาสนาพราหมณ์ เชื่อว่า พระพรหมเป็นผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งมนุษย์
- ศาสนาคริสต์ เชื่อว่า มนุษย์เกิดจากการสร้างของพระเจ้า คือพระยะโฮวา
- ศาสนาอิสลาม เชื่อว่า พระเจ้าคือพระอัลเลาะห์เป็นผู้สร้างมนุษย์
- ศาสนาพุทธ พระพุทธเจ้าศาสดาของศาสนาพุทธ ทรงตรัสว่า การเกิดเป็นมนุษย์ ตามนัยอภิธรรม จะเริ่มต้นตั้งแต่มีปฏิสนธิ ซึ่งเกิดขึ้นต่อจากจุดจิตในมรณาสันนวิถิ

ธรรมชาติของบุคคลตามความเชื่อของศาสนาพุทธ

- เวไนยสัตว์ ซึ่งสามารถให้การอบรมสั่งสอนและพัฒนาได้
- อเวไนยสัตว์ เป็นพวกบกพร่องทั้งกายและจิตใจ ไม่สามารถอบรมและสั่งสอนได้

ระดับสติปัญญามนุษย์แบ่งได้เหมือนดอกบัว **4** ประเภท

1. พวกที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดมาก
2. พวกที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด
3. พวกที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดในระดับปานกลาง
4. พวกโง่เขลา

ธรรมชาติของบุคคลตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์

- เชื่อว่าพระพรหมกำหนดให้บุคคลมีภาระหน้าที่หรือความรับผิดชอบแตกต่างกันออกไป **4** จำพวก หรือ **4** วรรณะ
  1. กษัตริย์ มีหน้าที่เป็นผู้ปกครอง ปกป้องศัตรู เป็นวรรณะสูงที่สุด
  2. พราหมณ์ มีหน้าที่ประกอบพิธีทางศาสนา สั่งสอนให้ความรู้แก่คนในสังคม
  3. แพศย์ มีหน้าที่ด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจการค้าต่างๆ
  4. ศูทร มีหน้าที่เป็นกรรมกรเป็นผู้รับใช้บุคคลอื่นๆ เป็นวรรณะต่ำสุด

ธรรมชาติของบุคคลตามความเชื่อของลัทธิขงจื้อ

- เชื่อว่า ธรรมชาติของมนุษย์ในสังคมบุคคลต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ไม่สามารถดำรงชีวิตเพียงลำพังคนเดียวได้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์ ขุนนางกับประชาชน บิดามารดากับบุตร สามีกับภรรยา ญาติพี่น้องและเพื่อน
- ธรรมชาติของบุคคลตามความเชื่อของนักปรัชญา ความเชื่อดังกล่าวอาจแบ่งออกได้เป็น **4** กลุ่ม
  1. กลุ่มจิตนิยม
  2. กลุ่มสัจนิยม
  3. กลุ่มปฏิบัตินิยม
  4. กลุ่มอัตสภาวะนิยม

- นักปรัชญามีความคิดเห็นเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์เป็น **2** แนวความคิด

1. แนวความคิดแบบวัตถุนิยมหรือสสารนิยม เชื่อว่ามนุษย์แต่ละคนเป็นสสารที่หยาบ จุดมุ่งหมายของชีวิตมนุษย์จึงอยู่ในชาตินี้เท่านั้น
2. แนวความคิดแบบจิตนิยม เชื่อว่ามนุษย์มีความคิดริเริ่มซึ่งแตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ มีการเรียนรู้ มีความรู้สึกนึกคิด มีเหตุผล มีอารมณ์ ดังนั้น ธรรมชาติของมนุษย์ คือ จิต ซึ่งไม่ใช่สสารนั้นมีความเป็นอมตะ ไม่มีการแตกสลาย และเป็นตัวตนที่แท้จริงของมนุษย์

ธรรมชาติของบุคคลในแนวคิดของนักสังคมวิทยา

- ธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคน คือ มีลักษณะเป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและสังคม มีการจัดระเบียบทางสังคมขึ้น ใช้ปฏิบัติร่วมกัน เช่น บรรทัดฐานทางสังคม

ธรรมชาติของบุคคลในแนวคิดของนักมานุษยวิทยา

- ธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนเป็นทั้งสัตว์โลกและสัตว์วัฒนธรรม มนุษย์สามารถสร้างวัฒนธรรมได้ เพราะมีมันสมองที่มีคุณภาพ มีมือที่มีคุณภาพ มีภาษาใช้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

- ธรรมชาติของบุคคลในแนวคิดของนักรัฐศาสตร์
ธรรมชาติของมนุษย์แต่ละคนนั้นมีลักษณะเป็นสัตว์การเมือง มีระบบการเมือง สถาบันทางการเมืองการปกครอง มีการกำหนดรูปแบบและวิธีการได้มาซึ่งอำนาจ เช่น การปกครองแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการ บุคคลจึงต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองตลอดชีวิต
- ธรรมชาติของบุคคลในแนวคิดของนักรัฐศาสตร์
ธรรมชาติแล้วมนุษย์แต่ละคนเป็นทรัพยากรในทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้จำหน่าย เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากกระบวนการทางเศรษฐกิจโดยตรง จึงมีลักษณะเป็นสัตว์เศรษฐกิจ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล

- ความแตกต่างด้านร่างกาย บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ อายุ สีผิว ผอม ขนาดของร่างกายทั้งส่วนสูงและน้ำหนัก เนื่องจากเป็นผลของการถ่ายทอดทางพันธุกรรมและอาหารการกินที่แตกต่างกัน
- ความแตกต่างด้านอารมณ์และความรู้สึก เป็นผลจากความผิดปกติของร่างกายและสภาพแวดล้อม เช่น การทำงานของต่อมไทรอยด์และฮอร์โมนในร่างกาย การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว การศึกษาอบรม อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ทำให้บางคนเป็นผู้นิยมรักร่วมเพศ บางคนอารมณ์ร้อน ฉุนเฉียวง่าย หงุดหงิดง่าย ไม่มีเหตุผล แต่บางคนอารมณ์เย็น มีเหตุผล ไร้เรื่องแจ่มใส

- ความแตกต่างด้านเซาว์นปัญญา เป็นผลจากพันธุกรรมที่แตกต่างกัน คุณภาพของสมองและสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น การศึกษา การฝึกอบรม การได้รับประสบการณ์ทั้งจากครอบครัว สถาบันการศึกษา ดังนั้นบุคคลจึงมีสติปัญญา ความเฉลียวฉลาด ปฏิภาณไหวพริบ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้า ไม่เท่ากัน
- ความแตกต่างด้านความต้องการ บุคคลมีความต้องการที่แตกต่างกันทั้งประเภทของความต้องการ ปริมาณ ระดับ และความสามารถในการได้รับการตอบสนองของความต้อองการ เนื่องจากบุคคลมีความพร้อมหรือข้อจำกัดในเรื่องความต้อองการไม่เท่ากัน จึงทำให้ปริมาณและระดับความต้อองการของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน

- ความแตกต่างด้านประสิทธิภาพในการทำงาน บุคคลมี
ประสิทธิภาพในการทำงานไม่เท่ากัน เนื่องจากสมรรถนะ ความ
ถนัด ทักษะ ความชอบ ความพึงพอใจแตกต่างกัน จึงทำให้
ประเภทและระดับความสำเร็จในการทำงานไม่เท่ากัน
- ความแตกต่างด้านบุคลิกภาพ บุคคลมีบุคลิกภาพเป็นของ
ตนเองและแตกต่างไปจากบุคคลอื่นๆ ทั้งการพูด การเดิน การนั่ง
การนอน การกิน เนื่องจากได้รับการอบรมเลี้ยงดู การศึกษา การ
ฝึกอบรมในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกัน
- ความแตกต่างด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม บุคคลมี
สถานภาพ คือ ตำแหน่ง และบทบาท หรือหน้าที่แตกต่างกัน
ออกไป

ความแตกต่างระหว่างมนุษย์กับสัตว์อื่นๆ

- ร่างกายของมนุษย์ตั้งตรงกับพื้นโลก
  - มนุษย์สามารถยืนตัวตรงและเดินด้วยเท้าเพียง **2** ข้าง มือว่างเป็นอิสระ
  - ช่วยให้มนุษย์เคลื่อนที่หรือเปลี่ยนอิริยาบถของร่างกายได้รวดเร็ว เช่น การนั่ง นอน ยืน เดิน หมุนรอบตัว ก้ม เงย
- มือและนิ้วของมนุษย์มีคุณภาพ ไม่ติดกันเป็นพังผืด นิ้วทุกนิ้วอและกระดิกได้
- ตำแหน่งและคุณภาพของดวงตา

- มนุษย์มีสมองที่มีคุณภาพ **มีส่วนประกอบของสมองที่มีคุณภาพ** ทำให้มนุษย์มีความจำได้ดีกว่า เร็วกว่า นานกว่า มีเหตุผลและเรียนรู้ได้ดีกว่าสัตว์อื่นๆ **มีขนาดใหญ่** มีสัดส่วนสูงสุดคือเป็น **1 ต่อ 50** คือ มนุษย์ที่น้ำหนักตัว **50** กิโลกรัม จะมีสมอง **1** กิโลกรัม จึงทำให้การทำงานของสมองมนุษย์มีคุณภาพดีกว่าสัตว์อื่นๆ **มีความซับซ้อนมากกว่าสมองของสัตว์อื่น ๆ** เนื่องจากสมองมนุษย์มีความย่นหรือคลื่นของมันสมองมากที่สุด ดังนั้นมนุษย์จึงฉลาดที่สุด **มีเซลล์ประสาท** มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์อื่น ทำให้สมองมีคุณภาพดีและสามารถพัฒนาได้มากกว่าสัตว์อื่นๆ

- มนุษย์มีความสามารถในการเรียนรู้มากกว่าสัตว์อื่น
- มนุษย์มีวัฒนธรรม แต่สัตว์อื่นไม่มีวัฒนธรรม
- มนุษย์มีภาษาที่พัฒนามากกว่าสัตว์อื่น
- การสืบพันธุ์แตกต่างกัน
- มนุษย์มีพฤติกรรมที่ปราศจากสัญชาตญาณ
- มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นเป็นเวลานาน
- มนุษย์มีความต้องการแตกต่างจากสัตว์อื่นๆ
- มนุษย์มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยี
- มนุษย์มีความสามารถในการปรับสิ่งแวดล้อมมาตอบสนองความต้องการของตนเองได้มากกว่าสัตว์อื่นๆ
- มนุษย์ทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่าสัตว์ชนิดอื่นๆ